

Peter Kus: *Zvučni vrt*

Sunčano jesensko prijepodne u Rijeci. Pospana šetnja centrom grada otkriva namrgođena lica ubrzanih prolaznika u izlozima dućana. Orkestar nestrpljivih automobilskih truba na pretrpanim cestama podsjeća na jutarnju budilicu i gotovo me uspjeva probuditi iz sna. Uskoro mu se pridružuju neobično topli zvukovi udaraljki koji dopiru iz obližnje zgrade. Znatijeljno pratim porijeklo tog primamljivog zvuka i ugledam natpis na vratima: *Galerija Kortil – mjesto održavanja likovnih izložbi, ali i mjesto susreta, druženja, raznolikosti, kreativnog impulsa, sučeljavanja, igre...* Gotovo budna, ulazim unutra.

„Dobrodošli u Eufoniju!“ – obraća mi se djelatnica galerije, istovremeno skupljajući po podu palice. Oko nje euforično trčkaraju djeca i roditelji dok prostor eufonično odzvanja razigranim zvucima neobičnih udaraljki. Jesu li to biljke, životinje ili glazbala? U sveopćoj kakofoniji zvukova, vriske i početnog šoka odlučujem pričekati mirniji trenutak i doznati nešto više. Plakat na zidu kaže: *Peter Kus – izložba „Zvučni vrt“*. Izložba slovenskog kompozitora, redatelja lutkarskih predstava, graditelja glazbala i pedagoga, dio je trilogije koju čine *Eufonija – zvonki grad* i *Eufonija – raspjevani vrt*. Kus je dobitnik brojnih međunarodnih nagrada za projekte u kojima spaja glazbu i lutkarsko kazalište, a ovaj je put *Zvučni vrt* postavio u okviru jubilarne 20. Revije lutkarskih kazališta u Rijeci.

Šarenim zvučnim zoološko-botaničkim glazbalima pridružene su pločice s legendama, koje čitatelju odaju hrvatski i latinski naziv izložka te dječjim jezikom i pomalo nespretnim hrvatskim prijevodom pričaju priču o svakom glazbalu, ali i odaju način na koji se ono svira. Upoznajem skulpture najprije pažljivo čitajući legende i upute, kao da je riječ o novokupljenom televizoru koji treba isprobati - *Vodena bubnjarica*, kornjača mekanog tona načinjena od lopte koja pliva u vodi; *Puž gundavac*; guirro *Žaba* koja vas „moli da je počesete po leđima“ i rak *Cancer clavicularis* koji je klavirske tipke zamijenio setom ključeva za vijke...odaju autora izrazite umjetničke imaginacije. Proučavajući upute kraj zaobljenog gmazastog ksilofona spremam se konačno uzeti palice u ruke, ali me u zadnji čas preduhitri kuštravo dijete. „Hej, pa to sam ja upravo htjela...“, pomislim i osvrnem se po prostoriji: ni djeca ni roditelji ne čitaju upute, već zaljubljeno jurcaju s palicama u rukama, sviraju, osluškuju, smiješe se – igraju se. Skidam odrasli kaput sa sebe i pridružujem se igri.

U vrtu pokraj *Cjevastog kaktusa* i *Drva-harfe* sa strunama umjesto lišća, susrećem impresivno veliku akvarijsku ribu od aluminijske. Spotičem se o šarene čekice te zastajem kako bih zasvirala na polukružno postavljenim *Zvučnim kamenčićima* prikupljenima na istarskoj obali. Svaki je kamenčić sa slovnom oznakom visine tona podsjetnik na vrijeme u kojem note i slova nisu imale svoje uobičajeno, „odraslo“ značenje. Začarana šuma vodi i do novog stabla – ovaj je put riječ o *Drvu-trubi*, posebnoj vrsti drveta koja umjesto lišća ima nego automobilske trube! Nevjerojatno je koliko je malo potrebno da inače upozoravajući zvukovi automobilskih truba zazvuče skladno, usmjeravajući odraslog posjetioca na važnost prelaženja ceste povratka u djetinjstvo.

Putovanje ovom čudesnom džunglom završava dolaskom do makete glazbenoga grada *Eufonije* u kojem prekidači za kućna zvonca sviraju i pale svjetla na palači generala Zorba i stanu profesora Berlióa. General Zorb, političar koji je preuzeo vlast u gradu i akcijom *Nijemi svijet* u njemu zabranio bilo kakvu glazbu, predstavljen je četvrtastom skulpturom sa kalimbama kao očima i ustima te mjedenom frizuricom. Prstima i palicama se svira i po sjedećoj čovjekolikoj skulpturi profesora Berlióa, znanstvenika i izumitelja originalnih glazbala koja su popularna u *Eufoniji*. Njegov najveći izum - *Gutaljka zvukova* -

uređaj je za opstanak glazbe u obliku ormara i izgleda poput golemog lijevka s različitim udaraljka koje sviraju kada se u lijevak ubaci kuglica. Plemenita i više nego aktualna autorova ideja opstanka glazbe u današnjem konzumerističkom svijetu, kao i sama imena grada i profesora, očito aludiraju na priču *Eufonija ili glazbeni grad*, koju je 1844. godine napisao francuski skladatelj, kritičar i feljtonist Hector Berlioz. Skladatelj epohalne *Fantastične simfonije*, ali i briljantan glazbeni pisac, Eufoniju je zamislio kao njemački gradić uređen poput glazbenog konzervatorija, čiji su stanovnici posvećeni isključivo muziciranju. Kus je izložbom učinio da Berliozova pomalo utopijska ideja glazbenoga grada postane stvarnošću.

Obilazeći ovu zvukovnu zemlju čudesa zastajem pokraj tipične drvene *Kućice iz Eufonije*, krova popločanog različitim idiofonima po kojima se svira s nekoliko vrsta palica. Ovo je sasvim sigurno prvi krov na kojem se djeca smiju igrati, a k tome još i zajednički svirati. Prije odlaska zamjećujem kutak s drvenim i plastičnim cijevima, teglama, žlicama, kutijama, drvenim pločicama, konopcem, bocama i mnoštvom boja. Sve to izgleda vrlo obično kada nije sastavni dio nekog glazbala. Šareni orkestar je od ovih materijala moguće izraditi i kod kuće, što su djeca mogla naučiti na autorovim radionicama za izradu glazbala organiziranima u sklopu izložbe. Cijeli koncept izložbe evidentno prožimaju ideje iz popularnog Orffovog *Schulewerka* čije je polazište u ideji o elementarnoj glazbi koja je neraskidivo vezana uz pokret, ples i govor. Kreativne ideje i specifičan instrumentarij njemačkog skladatelja i glazbenog pedagoga, u kojem osnovu čine upravo didaktički oblikovane udaraljke koje može svirati svako dijete, u ovom su zanimljivom izložbenom susretu likovnosti, glazbe i tjelesnog pokreta dobile sasvim novo ruho.

Na izlazu iz galerije stoji mala knjiga dojmova, puna slova i rečenica različitih veličina i boja, poput spomenara iz djetinjstva. Poruke oduševljenih roditelja koji pišu u ime vlastite zadovoljne djece eufonično upotpunjuju velika i mala, simpatično nezgrapna dječja slova koja ne poznaju granice ni rubove, baš kao ni glazba u Eufoniji. Pogled mi pada na rečenicu jednog razdraganog djeteta u kojoj su slovo „P“ i „R“ krenuli suprotnim smjerom, ali je poruka ostala jasna: *Hvala vam. Ovo je prva izložba u mojem životu koja se može dirati rukama!* Otvaram vrata i izlazim u stvarnost. Male automobilske trube sviraju dalje, a moj san o opstanku glazbe u nastavlja živjeti. Prepuštam se Rijeci snova i hvatam ritam ulice.

Ana Čorić